

تأثیر آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج بر باورهای ارتباطی زوجین

جواد خلعتبری^{۱*}، شهره قربان شیرودی^۲ و زهرا السادات مهدیون^۳

۱) استادیار. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن

۳) کارشناس ارشد روانشناسی عمومی

* نویسنده مسئول: sabajavad.psy2@yahoo.com

تاریخ دریافت مقاله ۸۸/۵/۱ تاریخ آغاز بررسی مقاله ۸۸/۵/۱۰ تاریخ پذیرش مقاله ۸۸/۷/۲۰

چکیده

ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی مردان متأهل مؤثر است. آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه‌ی باور به تخریب‌کنندگی مخالفت مؤثر است و آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه‌ی باور به عدم تغییرپذیری همسر مؤثر است. و همچنین از ۵ خرده مقیاس باورهای ارتباطی، خرده مقیاس‌های ذکر شده در پس آزمون تغییر معنادار داشته اند. و آموزش برنامه‌ی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه‌ی کمال‌گرایی جنسیتی مؤثر است. آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مورد تفاوت‌های جنسی مؤثر است.

کلید واژه گان: آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج، باورهای ارتباطی، کمال‌گرایی جنسیتی، تفاوت‌های جنسیتی.

تحقیق حاضر با هدف مطالعه‌ی تأثیر آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج بر باورهای ارتباطی زوجین طراحی و اجرا گردید. از ۳۰۰ زوج که در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۸۷ و نیمه‌ی اول سال ۱۳۸۸ به مراکز بهداشتی درمانی مشاوره‌ی قبل از ازدواج شهرستان کرمانشاه مراجعه کرده بودند، ۴۰ نفر (۲۰ نفر مرد و ۲۰ نفر زن) بودند که بالاترین نمره‌ی در مقیاس باورهای ارتباطی در مقایسه با سایر اعضای گروه کسب کرده بودند و در رده‌ی سنی ۱۷ تا ۳۱ سال و در اولین تجربه‌ی ازدواج قرار داشتند به عنوان نمونه‌ی تحقیق انتخاب شدند. در مرحله‌ی بعدی، این گروه ۴۰ نفری به صورت تصادفی به دو گروه کنترل و آزمایشی تقسیم شدند. ۲۰ نفر گروه آزمایشی (۱۰ نفر مرد و ۱۰ نفر زن) و ۲۰ نفر گروه کنترل (۱۰ نفر مرد و ۱۰ نفر زن) را تشکیل دادند. گروه آزمایشی در کلاس‌های آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج شرکت داده شدند. داده‌های جمع‌آوری شده، به وسیله آزمون تحلیل کوواریانس برای بررسی تغییر در باورهای غیرمنطقی تحلیل گردید. نتایج نشان داد که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین مؤثر است و باورهای غیرمنطقی ارتباطی به طور کلی در پس آزمون گروه آزمایش به طور معناداری کاهش پیدا کرده است. آموزش برنامه‌ی آمادگی

مقدمه

جناردوز (۱۹۸۲) در همین زمینه و با استفاده از مقیاس ارتباط زناشویی مشاهده کرد زوج هایی که سازگاری زناشویی بالاتری دارند، آگاهی بیشتری دارند نسبت به سایر زوج های ناسازگاری که پیامشان فاقد وضوح و روشنی است (به نقل از میرخشتی، ۱۳۷۵). با ارتباط درست می توان پیوندهای بین فردی را افزایش داد، امکان اتخاذ تصمیم درست تر را فراهم نمود، نگرش ها و باورهای طرف مقابل را در جهت رسیدن به همدلی بیشتر هدایت کرد و تغییرات و دگرگونی ها را توجیه نمود. عواملی وجود دارند که می توانند اثر بخشی یک ارتباط را تضعیف کرده و موجب عدم درک درست پیام فرستاده شده یا به عبارتی رمزگشایی صحیح آن شوند که به عنوان نمونه می توان به باورهای غلط، پیش داوری ها و نگرش های منفی اشاره نمود. همچنین هر چه حوزه های شناختی دو عنصر ارتباط، یعنی گیرنده و فرستنده، از یکدیگر دورتر باشد اثر بخشی ارتباط کمتر خواهد بود. اگرچه در توضیح و تبیین علل مشکلات ارتباطی دیدگاه های متفاوتی ارائه شده است اما در این زمینه موضع رویکرد شناختی از جایگاه برجسته ای برخوردار است از این دیدگاه احساسات و رفتارهای آشفته صرفاً معلول رفتار غلط یکی از زوجین و یا حتی مشکلات و گرفتاری های زندگی نیست بلکه بخش عمده ای از آن می تواند به دلیل باورها و نگرش هایی باشد که یک یا هر دوی آنها در مورد رفتارها و یا دشواری های زندگی دارند. در پژوهشی که توسط سلیمانیان (۱۳۷۳) درباره تاثیر تفکرات غیر منطقی بر نارضایتی زناشویی انجام شد نتایج نشان داد که افراد واجد تفکرات غیر منطقی بطور معناداری از نظر رضایت زناشویی در سطوح پایین تری قرار دارند.

زندگی مشترک با این باور که تنها مرگ می تواند ما را از یکدیگر جدا کند شروع می شود و زوجین هم، حداقل در آغاز زندگی مشترک خود نسبت به آن اعتقاد کامل دارند. اما واقعیت چیز دیگری است، زندگی مشترک تحت تأثیر عوامل متعددی قرار می گیرد که پاره ای از آنها ممکن است زوجین را به طرف اختلاف و درگیری، جدایی روانی و حتی طلاق سوق دهد. تحقیقات مختلف نشان داده است که یکی از مهمترین عوامل مشکل ساز، اختلال در ارتباط یا بعبارتی اختلال در فرآیند تفهیم و تفاهم است. به عنوان مثال در گزارشی که توسط یک آژانس مشاوره خانواده در سال ۱۹۷۰ تهیه شده است ۸۷ درصد زوج های شرکت کننده در پژوهش نشان دادند که مشکل اصلی آنها مشکل ارتباطی است (جکوبسون و همکاران، ۱۹۸۰ به نقل از حیدری و همکاران ۱۳۸۱). همچنین نتایج پژوهشی که توسط محققین دانشگاه اوهایو انجام شده نشان می دهد که ۸۴ درصد از پرونده های طلاق مربوط به عدم تفاهم بوده است، به طوریکه اغلب زوجین اظهار کرده اند که «همسرماً اصلاً به حرف های من توجهی ندارد و یا من هر چه می گویم او فقط حرف خود را می زند و یا او همیشه از کاه کوه می سازد» (فرهنگی، ۱۳۷۹). در ایران نیز نتایج یک نظرسنجی که از ۶۵۷ نفر از افراد ۱۸ تا ۳۰ ساله تهرانی درباره موانع و مشکلات ازدواج شده است، نشان داد که شرکت کنندگان یکی از موانع مهم ازدواج را عدم تفاهم اخلاقی ذکر کرده اند (رمضانیان، ۱۳۷۶).

کاهن^۱ (۱۹۷۰) شواهد روشنی را دریافت که زوج های راضی نسبت به زوج های ناراضی در رمزخوانی نشانه های غیرکلامی یکدیگر توانایی بهتری داشتند.

^۱ Kahan

اهمیت و نقش کلیدی الگوها و باورهای ارتباطی^۱ در شکل دادن و تعیین کیفیت روابط زوجین از یک سو، و این واقعیت که الگوهای ارتباط و باورهای ارتباطی آموختنی بوده و بنابراین می‌توان آنها را تغییر داد، از سوی دیگر، به سازمان‌دهی تلاش‌های گسترده‌ی تحقیقاتی با هدف طراحی و ابداع روش‌های تغییر در الگوها و باورهای ارتباطی زوجین منجر شده است. مرکز ازدواج و خانواده دانشگاه کریگتون^۲ مطالعه‌ی جامعی درباره‌ی تأثیر مشاوره‌ی قبل از ازدواج در روند زندگی زناشویی مراجعین اجرا کرده و نشان داده است که آموزش زوجین در ایجاد زندگی شاداب تر و با ثبات تر تأثیر دارد. شرکت‌کنندگان در این برنامه‌ی آموزشی و مشاوره‌ی، این برنامه‌ها را کمک‌کننده و مؤثر ارزیابی کرده‌اند به نحوی که مطابق ارزیابی‌های شرکت‌کنندگان، این آموزش‌ها ۳۷/۵ درصد در ارتباط با همسر، ۷۰/۲ درصد در تعهد نسبت به زندگی زناشویی و ۵۲/۲ درصد در حل اختلافات زندگی زناشویی آنها مؤثر بوده است (برگر و همکاران، ۱۹۹۹).

یکی دیگر از برنامه‌های طراحی شده آموزش زوجین، برنامه‌ی موسوم به «پی. آی. پی»^۳ است؛ اساس این برنامه بر این فرض استوار است که زندگی مشترک موفق نیازمند توانایی‌های متفاوتی است که عبارتند از: «ایجاد و گسترش روش‌های حل اختلافات در روابط»، «توسعه و گسترش نگرش‌های واقع‌بینانه»، «ظرفیت گذشت و رفتار با ملاحظه»، «برقراری تعاملی که بتواند عواطف و نیازهای شناختی هر یک از زوجین را ارضاء کند»، «افزایش ساز و کارهای تنظیم و قاعده‌مند کردن وابستگی و تعلق»،

«افزایش قدرت سازگاری با تغییرات در نوع ارتباط در مراحل مختلف زندگی زناشویی»، «توانایی مدیریت و مهار مشکلات زندگی که می‌تواند بر کیفیت رابطه تأثیر بگذارد». بدین ترتیب «پی. آی. پی» بر آموزش روش‌های صحبت کردن و گوش دادن، کنار گذاشتن احساسات منفی، مدیریت تعارض و حل مشکل، شناخت و تغییر باورهای ارتباطی و جنسیتی تأکید دارد (مارکمن، ۱۹۸۶).

برنامه‌های آموزشی متعدد دیگری نیز در کشورهای مختلف طراحی شده است که با توجه به لزوم رعایت اختصار، امکان تشریح یکایک این برنامه‌ها در این مقاله وجود ندارد. اما به هر حال نتایج گزارش تحقیقات در خصوص اجرای این برنامه‌ها کم و بیش حکایت از موثر بودن این گونه برنامه‌ها برای زوجین دارد.

مارکمن و همکاران (۱۹۸۸) در یکی از معدود مطالعات طولی انجام شده در این زمینه طی مطالعه‌ی ای نشان دادند زوج‌هایی که تحت روش «پی. آی. پی» قرار گرفته بودند در یک پیگیری ۳ ساله نسبت به گروه

گواه، رضایت ارتباطی و جنسی بیشتر، و مشکلات زناشویی کمتری را گزارش کردند، همچنین ۵ سال پس از مداخله، این زوج‌ها مهارت‌های ارتباطی مثبت بیشتر و خشونت زناشویی کمتری را گزارش کردند. نتایج اولیه پیگیری ۱۲ ساله این تحقیق نیز نشان دهنده تعداد کمتری از موارد طلاق در این زوج‌ها بوده است (برگر و همکاران، ۱۹۹۹). روش دیگری که برای کمک به زوجین در جهت

ایجاد یک ازدواج موفقیت‌آمیز ابداع شده است روش موسوم به «اس. وای. ام. بی. آی. اس»^۴ است این روش دارای ۸ قسمت است که عبارتند از: «ایجاد و گسترش تصور واقعی از پدیده ازدواج» «ایجاد و گسترش یک

^۱. Relationship belief

^۲. Creighton University

^۳. Premarital Relationship Enhancement Program (PREP)

^۴. Saving You Marriage Before It Start (SYMBIS)

۳۶ زن به عنوان نمونه‌ی در دسترس از ۳۰۰ زوج ثبت نام کرده در جشن ازدواج دانشجویی بود.

حسینیان و شفیعی نیا (۱۳۸۴) طی آموزش مهارت‌های حل تعارض هدف مشابهی را دنبال کرده و کاهش تعارض زناشویی را به عنوان نتیجه‌ی تحقیق خود گزارش دادند که می‌تواند دلیل دیگری بر مؤثر بودن برنامه‌های آموزشی برای ازدواج و مسائل مربوط به آن باشد. مهدویان (۱۳۷۶) با بررسی تأثیر آموزش ارتباط با رضایتمندی زناشویی و سلامت روان بر روی سه گروه آزمایش، کنترل و دارونما و به دست آوردن نتیجه‌ی ارتقاء موارد ذکر شده سودمندی دوره‌های آموزشی به ویژه روش شناختی - رفتاری آموزش ارتباط را متذکر شد. از جمله مهارت‌های آموزشی در این تحقیق، مهارت‌های گفتگو بود. مطالعه‌ی دیگری که اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی زوجین پیش از ازدواج را برای افزایش رضایت زناشویی زوجین پس از ازدواج نشان می‌دهد، مطالعه‌ای است که توسط جعفری در سال ۱۳۸۴ انجام شده است. که دو گروه کنترل و آزمایش را ۴۰ زوج عقد کرده در سه ماه اول، در شهر تهران تشکیل می‌دادند که به طور تصادفی انتخاب شده بودند. براساس نظر دونکن و همکاران (۱۹۹۶) از طریق برنامه‌ی آمادگی ازدواج پربار، خیلی از جریان‌ها از جمله ارتباط با همسر می‌تواند مورد بحث قرار گیرد و طرح‌ها و تدبیرهای حاصل برای اداره کردن مسائل مورد استفاده قرار گیرند تا مشکلات باعث سمی شدن یک ازدواج نشوند. طبق نظر همین فرد تعلیم دیدن مهارت‌هایی چون ارتباط از طریق برنامه‌ی آمادگی ازدواج برای آفریدن و ساختن ارتباط راضی‌کننده و خشنودکننده مهم هستند (دونکن و همکاران، ۱۹۹۶). کارل و دهرتی (۲۰۰۳) گزارش کرده‌اند که زوج‌هایی که در برنامه‌های قبل از ازدواج شرکت

مفهوم واقع‌گرایانه و منعطف از عشق «، ایجاد نوعی نگرش که فرد را قادر به تحمل رنج‌های ناشی از مشکلات پیش‌بینی نشده زندگی می‌نماید»، «اصلاح دانسته‌ها و تصورات درباره تفاوت‌های جنسی»، «آموزش روش‌های ارتباطی مؤثر»، «آموزش روش‌های مؤثر برای حل اختلافات زناشویی»، «ایجاد تفکر ارزشی درباره پایه‌های معنوی زندگی زناشویی» و «تمرین و مباحثه درباره هر یک از راه‌های ذکر شده». هامراسلا^۱ و همکاران (۱۹۹۵) گزارش دادند زوج‌هایی که با این روش آموزش دیده بودند تغییر معناداری را در باورهای واقع‌گرایانه و نگرش درباره ازدواج از خود نشان دادند. پیگیری این زوج‌ها نشان داد که بعد از چهار سال این تغییرات همچنان پایدار بوده است (به نقل از برگر و همکاران، ۱۹۹۹). مارکمن و همکاران (۱۹۸۸) نتایج ۸۵ تحقیق گزارش شده در خصوص برنامه‌های مداخله‌ای مختلفی که با هدف آموزش زوجین اجرا شده بود را فراتحلیل^۲ کردند. با توجه به اینکه این برنامه‌ها از نظر شکل، مدت زمان، هدف، ویژگی‌های آموزشی، اجرا و شیوه جمع‌آوری اطلاعات متفاوت بودند ۶۷ درصد از آزمودنی‌های شرکت‌کننده در این مطالعات در پس‌آزمون وضعیت بهتری را نسبت به پیش‌آزمون نشان دادند. از جمله افراد دیگری که در این جهت تحقیق انجام داده‌اند حیدری و همکاران (۱۳۸۱) هستند در رابطه با باورهای ارتباطی، در یک کارگاه یک‌روزه‌ی آماده‌سازی ازدواج که توسط پژوهشکده‌ی خانواده در دانشگاه شهید بهشتی اجرا شده به نتایج توانستند در پس‌آزمون نتایج بهتری در تست RBI به دست آورند و گروه نمونه آنها ۵۲ نفر، شامل ۱۶ مرد و

1. Hammersla
2. Meta-analysis

داشته‌اند، ۳۰ درصد بیشتر در مسایل زناشویی موفق بوده‌اند تا کسانی که تجربه‌ی شرکت در این کلاس‌ها را نداشته‌اند و از جمله موارد بهبود یافته در ارتباط این افراد، بالا رفتن کیفیت رابطه و بهبود رابطه و تأکید بیشتر بر عنصرهای مثبت رابطه بوده است. کرومکر هم بر این باور است که به برنامه‌ی آمادگی ازدواج باید به صورت وسیله‌ای برای مداخله‌ی اصلی و ابتدایی نگاه شود چرا که به وسیله‌ی آن قسمت اعظمی از فروپاشی خانواده‌ها و روابط سخت و دردناک قابل پیشگیری است (کرومکر، ۱۹۹۶). رهنما (۱۳۸۳)، با بررسی تأثیر آموزش‌های حین ازدواج بر رضایت زناشویی گروهی از زوجین در شهر تهران که از نوع آزمایش بود و بر روی ۸۰ زوج اجرا شد دریافت که آموزش‌های حین ازدواج تأثیر مثبتی بر رضایت زناشویی دارد. در پژوهش نیکخواه (۱۳۸۳) اثربخشی آموزش گروهی مهارت‌های ارتباطی با رویکرد شناختی-رفتاری بر ۶ زوج متأهل به صورت در دسترس مورد ارزیابی قرار گرفت و دست‌آخر تأثیرات مثبت آموزش مهارت‌های ارتباطی زناشویی بر رضایت زناشویی زوجین را به دست آورد و مقایسه‌ی میانگین نمرات آزمودنی‌ها در پیش‌آزمون و پس‌آزمون افزایش معنادار امتیاز رضایت زناشویی زوجین را نشان داد. با توجه به سوابق پژوهشی موجود، و از آنجایی که یکی از اساسی‌ترین مشکلات زوج‌های جوان مسئله ارتباط است و ارتباط نیز تحت تأثیر باورهای زوجین قرار دارد، و با توجه به این که ارتباط مهارتی است که می‌تواند آموخته شود، در این پژوهش سعی شده است با آموزش برنامه آمادگی ازدواج و اجرای آن روی گروه آزمایش، نقش آموزش‌های مربوط به زندگی زناشویی در تغییر باورهای ارتباطی زوج‌های جوان مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته و بدین ترتیب راهکارهایی مبتنی بر پژوهش

برای آموزش برخی مهارت‌های ارتباطی زوجین ارائه شود؛ با این امید که گامی در جهت کاهش مشکلات زوج‌های جوان و بهبود و توسعه بهداشت خانواده برداشته باشیم. بدین ترتیب فرضیه اصلی این تحقیق این است که: آموزش برنامه آمادگی ازدواج بر تغییر باورهای ارتباطی زوجین موثر است.

روش تحقیق

این تحقیق از نوع تحقیقات تجربی است و طرحی که در این تحقیق مورد استفاده قرار گرفته، طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل است که در آن آموزش برنامه آمادگی ازدواج به عنوان متغیر مستقل و باورهای ارتباطی، میزان باور به تخریب‌کنندگی مخالفت، باور به عدم تغییرپذیری همسر، توقع ذهن‌خوانی، کمال‌گرایی جنسیتی و باوردر مورد تفاوت‌های جنسی و جنسیت به عنوان متغیرهای وابسته در هر دو گروه آزمایش و کنترل در نظر گرفته شده‌اند و دو متغیر مداخله‌گر از قبیل سن و تجربه اول ازدواج کنترل شد. به نحوی که سیاهه‌ی باورهای ارتباطی به عنوان پیش‌آزمون به دو گروه آزمایش و کنترل ارائه شده و بعد از اتمام آموزش برنامه آمادگی ازدواج به گروه آزمایش در ۸ جلسه‌ی ۹۰ دقیقه‌ای، همان سیاهه به عنوان پس‌آزمون در اختیار گروه آزمایش و کنترل قرار گرفته است تا مجدداً پاسخ خود را به هر یک از عبارات سیاهه، مشخص نمایند. آموزش برنامه آمادگی ازدواج در قالب ۸ جلسه‌ی ۹۰ دقیقه‌ای با عناوین یاد شده اجرا شد. در جلسه اول، به معارفه و اولین مرحله CT پرداخته شد، برای نمونه پیامدهای مخرب سرزنش و انتقاد مورد بحث قرار گرفت و از گروه خواسته شد برای تداوم افزایش پذیرش هم، درباره هیجان‌های خفیف خود صحبت کنند و در این جلسه به بررسی چندین ویژگی رابطه معنا دار و پویا پرداخته شد. در جلسه دوم ضمن ادامه بررسی

نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی، ۳۰۰ زوج انتخاب شدند و در مرحله بعد، پرسش‌نامه‌ها به وسیله این ۳۰۰ زوج آزمودنی تکمیل شد. ۴۰ نفر از بین ۳۰۰ زوج (۲۰ نفر مرد و ۲۰ نفر زن) که بالاترین نمره را در مقیاس باورهای ارتباطی در مقایسه با سایر اعضای گروه کسب کرده بودند و در رده سنی ۱۷ تا ۳۱ سال و در اولین تجربه ازدواج قرار داشتند، انتخاب شدند و این ۴۰ نفو، نمونه تحقیق را تشکیل دادند.

ابزار و روش اجرا

۱) آموزش برنامه ازدواج به منظور ایجاد، توسعه و گسترش باورهای ارتباطی منطقی و نیز تصحیح و تغییر باورهای ارتباطی غیرمنطقی در زوجین آماده‌ی ازدواج، در قالب ۸ جلسه‌ی ۹۰ دقیقه‌ای آموزشی مربوط به ازدواج، طراحی و برگزار شد. موضوع اصلی این کلاس‌ها، آموزش مهارت‌های لازم و ضروری در زندگی زناشویی بود. سرفصل‌های اصلی مباحث و مطالب ارائه شده در این کلاس‌ها عبارت بودند از: بررسی ویژگی‌های رابطه معنادار و پویا - آشنایی با موانع ارتباطی در رابطه زناشویی - آگاهی از باورها و انتظارات همسران از یکدیگر - روش‌های اصلاح خطاهای شناختی موثر در رابطه زن و شوهر - تفاوت‌های شناختی زنان و مردان و بهداشت جنسی. این موضوع‌ها در ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای به گروه آزمایش ارائه شد.

۲) ابزاری که در این تحقیق در مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون، مورد استفاده قرار گرفت، سیاهه باورهای ارتباطی^۱ است. این سیاهه یک پرسشنامه ۴۰ سئوالی است که برای اندازه‌گیری باورهای غیر منطقی درباره روابط

ویژگی‌های رابطه معنادار و پویا، پژوهشگر زوجین را در گفتگوهای تمرینی درگیر نمود و برای آنها تمرین در منزل را تعیین کرد. در جلسه سوم، ضمن آگاهی دادن زوجین از باورها و انتظارات یکدیگر، پژوهشگر به بازخورد دادن، پرداخت و ضمن بررسی تکلیف گروه و نتایج آن در منزل و زندگی زناشویی، به کار این جلسه خاتمه داد. در جلسه چهارم، پژوهشگر محور کار کلاسی را بر آموزش مهارت گوش دادن پویا بنا نهاد. جلسه پنجم، در رابطه با باورها و انتظارات غیرمنطقی، به زوجین آگاهی لازم داده شد. در جلسه ششم، روش‌های اصلاح خطاهای شناختی موثر در رابطه زن و شوهر توسط پژوهشگر تعلیم داده شد. موضوع دو ازدواج، ازدواج مرد و زن در جلسه هفتم عنوان شد و تفاوت‌های روان‌شناختی مردان و زنان مورد بحث و بررسی قرار گرفت. در جلسه آخر، به مرور موضوع‌های جلسه‌های قبل و اشاره‌هایی در رابطه با بهداشت جنسی و باورهای غلط در مورد مسائل جنسی پرداخته شد.

* تمرین‌های ارتباطی می‌تواند بستگی به نیاز زوج‌ها تا چند جلسه ادامه پیدا کند و در مرحله بعد با اطمینان پژوهشگر از مهارت زوجین به عنوان تکلیف منزل در هر جلسه طراحی و اجرا گردد و زمان انجام این تمرین‌های ارتباطی در منزل، و طول زمان آن از اهمیت برخوردار است.

جامعه و نمونه. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه زوجینی که در نیمه دوم سال ۱۳۸۷ و نیمه اول سال ۱۳۸۸ به مراکز بهداشتی درمانی مشاوره قبل از ازدواج شهرستان کرمانشاه مراجعه کرده‌اند. پس از کسب مجوز از مرکز بهداشت شهرستان کرمانشاه، از پنج مرکز بهداشتی درمانی مشاوره قبل از ازدواج (حافظیه - اعتصام - وحدت - شهید سوری و ممتحن) با روش

1. Relationship Beliefs Inventory (RBI)

زناشویی توسط ایدلسن و اپشتین (۱۹۸۱) ساخته شده و دارای ۵ خرده مقیاس است که عبارتند از:

۲-۱- باور به تخریب‌کنندگی مخالفت^۱، به معنای عدم پذیرش، ناراحتی و تفسیر منفی اختلاف نظرها است.

۲-۲- باور به عدم تغییر پذیری همسر^۲، اعتقاد به عدم قابلیت همسر در تغییر رفتارها و تکرار آنها در آینده است.

۲-۳- توقع ذهن‌خوانی^۳، انتظار اینکه بدون نیاز به گفتن و اظهار کردن فرد باید احساسات و افکار و نیازهای همسر خود را بداند.

۲-۴- کمال‌گرایی جنسی^۴، انتظار از همسر در ایجاد رابطه جنسی تام و تمام در همه شرایط بدون توجه به شرایط وی می‌باشد.

۲-۵- باور در مورد تفاوت‌های جنسی^۵، درک صحیح نداشتن از تفاوت‌های شناختی و فیزیولوژیکی زن و مرد به صورت انتظار یکسان داشتن، و یا تفاوت‌های مادرزادی را علت اختلافات دانستن می‌باشد.

پنج باور ذکر شده که متغیرهای وابسته این پژوهش را تشکیل می‌دهند با سیاهه باورهای ارتباطی سنجیده می‌شود.

پاسخنامه سیاهه باورهای ارتباطی از نوع لیکرت بوده و آزمودنی‌ها عقیده خود را در مورد هر عبارت در قالب یکی از گزینه‌های: (۰) کاملاً غلط است (۱) غلط است، (۲) احتمالاً غلط است یا اینکه بیشتر غلط است تا درست، (۳) احتمالاً درست است یا اینکه بیشتر درست

است تا غلط، (۴) درست است و (۵) کاملاً درست است ابراز می‌دارند. با جمع زدن امتیازات مربوط به عبارات هر خرده مقیاس، نمره خرده مقیاس مربوطه محاسبه و با جمع کردن نمره ۵ خرده مقیاس، نمره کل باورهای ارتباطی محاسبه می‌شود. در این سیاهه نمره بالاتر نشان‌دهنده داشتن باورهای ارتباطی غیر منطقی‌تر است. آزمون آماری به کار رفته در این پژوهش آزمون تحلیل کوواریانس است.

یافته‌ها

برای تعیین نتایج در پیش آزمون و پس آزمون، از آزمون تحلیل کوواریانس استفاده شد، که نتایج در جدول‌ها آمده است:

فرضیه ۱ اول: آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین مؤثر است.

¹. Disagreement is destructive

². Partners cannot change

³. Mind reading is expected

⁴. Sexual perfectionism

⁵. The sexes are different

جدول شماره ۱. تحلیل کوواریانس آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS	
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۲۱۷/۱۲۰	۱۰۴۴۸/۸۴۵	۱	۱۰۴۴۸/۸۴۵	گروه (پس آزمون)
۰/۰۰۰	۰/۹۹۱	۱۹/۹۱۹	۹۵۸/۵۹۲	۳۶	۹۵۸/۵۹۲	پیش آزمون
		۲۳۷/۰۳۹	۱۱۴۰۷/۴۳۷	۳۷	۱۱۴۰۷/۴۳۷	جمع

فرضیه‌ی دوم: آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی مردان متأهل مؤثر است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۱، پس از تعدیل نمرات پیش آزمون به مقدار (۱۱۲/۷۰) اثر معن اداری عامل بین آزمودنی‌ها ($P < ۰/۰۰۰۵$)، $F_{(۱,۳۶)} = ۲۱۷/۱۲۰$ در گروه وجود دارد و براساس اینکه F بدست آمده معنادار است فرضیه پژوهش تأیید و فرض صفر رد می‌شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میانگین‌ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه ارائه شده صحت دارد یعنی آموزش برنامه آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین مؤثر بوده است و فرضیه پژوهش مبنی بر این که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین مؤثر است تأیید می‌شود.

جدول شماره ۲. تحلیل کوواریانس آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی مردان متأهل

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS	
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱۲۸/۲۱۱	۵۲۶۹/۹۰۵	۱	۵۲۶۹/۹۰۵	گروه (پس آزمون)
۰/۰۰۸	۰/۸۰۸	۹/۱۷۳	۳۷۷/۰۴۸	۱۷	۳۷۷/۰۴۸	پیش آزمون
		۱۳۷/۳۸۴	۵۶۴۶/۹۵۳	۱۸	۵۶۴۶/۹۵۳	جمع

پژوهش مبنی بر این که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی مردان متأهل مؤثر است تأیید می‌شود.

فرضیه‌ی سوم: آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زنان متأهل مؤثر است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۲، پس از تعدیل نمرات پیش آزمون به مقدار (۱۱۳/۴۴) اثر معن اداری عامل بین آزمودنی‌ها ($P < ۰/۰۰۰۵$)، $F_{(۱,۱۷)} = ۱۲۸/۲۱۱$ در گروه وجود دارد و براساس اینکه F بدست آمده معنی دار است فرضیه پژوهش تأیید و فرض صفر رد می‌شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میانگین‌ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه ارائه شده صحت دارد یعنی آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی مردان متأهل مؤثر بوده است و فرضیه

جدول شماره ۳. تحلیل کوواریانس آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زنان متأهل

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS	
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۸۳/۶۶۶	۵۲۰۰/۰۲۸	۱	۵۲۰۰/۰۲۸	گروه (پس آزمون)
۰/۰۰۰۸	۰/۸۲۰	۹/۴۷۵	۵۸۹/۰۵۴	۱۷	۵۸۹/۰۵۴	پیش آزمون
		۹۳/۱۲۱	۵۷۸۹/۰۸۲	۱۸	۵۷۸۹/۰۸۲	جمع

دارد. یعنی آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زنان متأهل مؤثر بوده است و فرضیه پژوهش مبنی بر این که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زنان متأهل مؤثر است تأیید می‌شود.

فرضیه‌ی چهارم: آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در

تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی باور به تخریب‌کنندگی مخالفت مؤثر است.

جدول شماره ۴. کوواریانس تأثیر آموزش در مؤلفه‌ی باور به تخریب‌کنندگی مخالفت

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS	
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۳۰/۳۷۴	۱۶۲/۶۲۵	۱	۱۶۲/۶۲۵	گروه (پس آزمون)
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۵۴۵/۲۲۲	۲۹۱۹/۲۱۷	۳۷	۲۹۱۹/۲۱۷	پیش آزمون
		۵۷۵/۵۹۶	۳۰۸۱/۸۴۲	۳۸	۳۰۸۱/۸۴۲	جمع

مخالفت مؤثر بوده است و فرضیه پژوهش مبنی بر این که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باوره ای ارتباطی زوجین در مؤلفه‌ی باور به تخریب‌کنندگی مخالفت مؤثر است تأیید می‌شود.

فرضیه پنجم: آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در

تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی باور به عدم تغییرپذیری همسر مؤثر است.

براساس نتایج به‌دست آمده از جدول شماره ۳، پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون به مقدار (۱۱۲/۴۴) اثر معناداری عامل بین آزمودنی ها $(P < ۰/۰۰۰۵)$ ، $F_{(۱,۱۷)} = ۸۳/۶۶۶$ در گروه وجود دارد و براساس این که F بدست آمده معنادار است فرضیه پژوهش تأیید و فرض صفر رد می‌شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میانگین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه ی ارائه شده صحت

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۴، پس از تعدیل نمرات پیش‌آزمون به مقدار (۲۳/۵۹) اثر معناداری عامل بین آزمودنی ها $(P < ۰/۰۰۰۵)$ ، $F_{(۱,۳۷)} = ۳۰/۳۷۴$ در گروه وجود دارد و براساس این که F بدست آمده معنادار است فرضیه پژوهش تأیید و فرض صفر رد می‌شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میانگین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه ارائه شده صحت دارد. یعنی آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه باور به تخریب‌کنندگی

جدول شماره ۵. تحلیل کوواریانس آموزش در مؤلفه‌ی باور به عدم تغییرپذیری همسر

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS	
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱۲۸/۶۳۷	۱۴۰۹/۱۳۴	۱	۱۴۰۹/۱۳۴	گروه (پس آزمون)
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۲۷۷/۱۵۴	۳۰۳۶/۰۳۳	۳۶	۳۰۳۶/۰۳۳	پیش آزمون
		۴۰۵/۷۹۱	۴۴۴۵/۱۶۷	۳۷	۴۴۴۵/۱۶۷	جمع

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۵، پس از تعدیل نم رات پیش آزمون به مقدار (۲۲/۵۹) اثر معن اداری عامل بین آزمودنی ها ($P < ۰/۰۰۰۵$)، $F_{(۱,۳۶)} = ۱۲۸/۶۳۷$ در گروه وجود دارد و براساس اینکه F بدست آمده معنادار است فرضیه ی پژوهشی تأیید و فرض صفر رد می شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میان گین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می کنیم که فرضیه ارائه شده صحت دارد. یعنی آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی باور به عدم

جدول شماره ۶. تحلیل کوواریانس آموزش در مؤلفه ی توقع ذهن خوانی مؤثر

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱۳۷/۷۳۳	۱۹۴۰/۴۰۴	۱	۱۹۴۰/۴۰۴
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۹۸/۵۵۸	۱۳۸۸/۴۹۴	۳۶	۱۳۸۸/۴۹۴
		۲۳۶/۲۹۱	۳۳۲۸/۸۹۸	۳۷	۳۳۲۸/۸۹۸

تغییرپذیری همسر مؤثر بوده است و فرضیه ی پژوهش مبنی بر این که آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه باور به عدم تغییرپذیری همسر مؤثر است، تأیید می شود.
فرضیه ی ششم: آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی توقع ذهن خوانی مؤثر است.

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۶، پس از تعدیل نمرات پیش آزمون به مقدار (۲۴/۶۲) اثر معناداری عامل بین آزمودنی ها ($P < ۰/۰۰۰۵$)، $F_{(۱,۳۶)} = ۱۳۷/۷۳۳$ در گروه وجود دارد و براساس اینکه F بدست آمده معنادار است فرضیه ی پژوهش تأیید و فرض صفر رد می شود.

با عنایت به معنادار شدن تفاوت بین میانگین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می کنیم که فرضیه ی ارائه شده صحت دارد. یعنی آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی توقع ذهن خوانی

جدول شماره ۷. تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش در مؤلفه ی کمال گرایی جنسیتی

sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS
۰/۳۸۷	۰/۱۳۶	۰/۷۶۸	۶/۹۹۵	۱	۶/۹۹۵
۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۳۷۳/۲۱۸	۳۴۰۰/۱۱۸	۳۶	۳۴۰۰/۱۱۸
		۳۷۳/۹۸۶	۳۴۰۷/۱۱۳	۳۷	۳۴۰۷/۱۱۳

معن اداری عامل بین آزمودنی ها ($P < ۰/۰۰۰۵$)، $F_{(۱,۳۶)} = ۰/۷۶۸$ در گروه وجود ندارد و براساس اینکه

براساس نتایج به دست آمده از جدول شماره ۷، پس از تعدیل نمرات پیش آزمون به مقدار (۲۰/۶۵) ولی اثر

F بدست آمده معنا دار نیست فرضیه ی پژوهش رد و فرض صفر تأیید می‌شود. با توجه به معنادار شدن بین میانگین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه‌ی ارائه شده صحت ندارد. یعنی آموزش برنامه آمادگی ازدواج در تغییر باورهای

ارتباطی زوجین در مؤلفه کمال گرایی جنسیتی مؤثر نیست و فرضیه‌ی پژوهش رد می‌شود.

فرضیه‌ی هشتم: آموزش برنامه ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه ی باور در مورد تفاوت‌های جنسی مؤثر است.

جدول شماره ۸. تحلیل کوواریانس تأثیر آموزش در مؤلفه‌ی باور در مورد تفاوت‌های جنسی

	sig	توان آزمون	F	MS	d.f	SS
تفکرات	۰/۴۸۸	۰/۱۰۵	۰/۴۹۲	۲/۶۷۶	۱	۲/۶۷۶
غیرمنطقی در	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۶۴۷/۹۶۰	۳۵۲۵/۳۴۶	۳۶	۳۵۲۵/۳۴۶
جمع			۶۴۸/۴۵۲	۳۵۲۸/۰۲۲	۳۷	۳۵۲۸/۰۲۲

رابطه با باور به

تخریب‌گرایی مخالفت، عدم امکان تغییر در رفتار همسر و توقع ذهن‌خوانی و به طور کلی باورهای ارتباطی داشته است. نتایج بدست آمده در این تحقیق با نتایج پژوهش دانشگاه کریگتون (۱۹۹۹) و نتایج فراتحلیل ۸۵ پژوهش انجام شده در این رابطه (مارکمن و همکاران، ۱۹۸۶) و نتایج پژوهش هامراسلاو و همکاران (۱۹۹۵) و با نظر دونکن و همکاران (۱۹۹۶)، کارل و دهرتی (۲۰۰۳)، رهنما (۱۳۸۳)، نیکخواه (۱۳۸۳)، مهدویان (۱۳۷۶)، حسینیان و همکاران (۱۳۸۴)، جعفری (۱۳۸۴)، حیدری (۱۳۸۱)، کارل و همکاران (۲۰۰۳)، کرومکر (۱۹۹۴)، همخوانی دارد و نشان داد که می توان با آموزش زوج های در حال ازدواج، باورهای ارتباطی غیرمنطقی آنها را تغییر داده یا تعدیل نمود.

از آن‌جا که نقش مشکل آفرین باورهای ارتباطی غیرمنطقی در روابط زوج‌ها در تحقیقات مختلف به‌خوبی نشان داده شده است به عنوان مثال (جکوبسون و همکاران، ۱۹۸۰؛ الیری، ۱۹۸۷؛ رمضانیان، ۱۳۷۶؛ سلیم‌انینان، ۱۳۷۳؛ مؤمن زاده، ۱۳۸۱؛ کاهن، ۱۹۷۰؛ جنار دوز، ۱۹۸۲) احتمالاً می‌توان انتظار داشت که با ایجاد تغییرات مثبت در باورهای ارتباطی زوجین یکی از

شماره ۸، پس از تعدیل نمرات پیش آزمون به مقدار (۲۰/۶۵) ولی اثر معن اداری عامل بین آزمودنی ها $F_{(1,36)} = 0/492$ ، $(P < 0/0005)$ در گروه وجود ندارد و براساس اینکه F بدست آمده معنا دار نیست فرضیه پژوهش رد و فرض صفر تأیید می‌شود. با توجه به معنادار شدن بین میانگین ها با ۰/۹۹ اطمینان بیان می‌کنیم که فرضیه‌ی ارائه شده صحت ندارد. یعنی آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج در تغییر باورهای ارتباطی زوجین در مؤلفه‌ی تفاوت‌های جنسی مؤثر نیست و فرضیه‌ی پژوهش رد می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مطالعه ی تأثیر آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج بر تغییر باورهای غیرمنطقی در رابطه با مسائل موثر بر روابط زناشویی از جمله باور به تخریب‌کنندگی مخالفت، باور به عدم امکان تغییر در رفتار همسر، توقع ذهن‌خوانی از طرف همسر، کمال گرایی جنسیتی و لپورهای غیرمنطقی در رابطه با تفاوت های جنسی، طراحی و با روش تجربی از نوع پیش آزمون، پس‌آزمون با گروه کنترل اجرا گردید. نتایج نشان داد که آموزش برنامه‌ی آمادگی ازدواج تأثیر معناداری بر کاهش

برنامه‌های مؤثر در جهت توسعه ی بهداشت اجتماعی، طراحی و اجرای کارگاه های آماده سازی ازدواج برای زوج های در حال ازدواج می باشد. زیرا همان گونه که برگر و هانا (۱۹۹۹)، نوتاریوس و مارکمن (۱۹۹۳) کارل و دهرتی (۲۰۰۳) در تجربیات و پژوهش های خود نشان داده اند میزان رضایت از روابط وابسته به کیفیت ارتباط و توانایی زوجین در حل مؤثر مشکلاتشان است و یکی از مسائل مهم در رشد ارتباط این است که به زوج ها کمک شود تا بفهمند ارتباط، مجموعه ای از مهارتهاست که می تواند یاد گرفته شود. این تحقیق نشان می دهد که این مهارت ها در قالب کارهای گروهی و کارگاه های آموزشی می تواند بهبود یابد.

منابع

- حیدری، محمود. مظاهری، محمدعلی. ادیب راد، نسترن . (۱۳۸۱). *مطالعه ی مقدماتی نقش آموزش مهارت های شناختی زندگی زناشویی در تغییر باورهای ارتباطی دانشجویان*. مجله روان شناسی ۲۴، سال ششم، شماره ۴، صص ۳۲۴-۳۳۵.
- جعفری، فروغ . (۱۳۸۴). *میزان اثر بخشی آموزش مهارت های ارتباطی پیش از ازدواج بر افزایش رضایت زناشویی*. پایان نامه ی کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.
- رمضانیان، محمد . (۱۳۷۶). *نظرسنجی از جوانان تهرانی درباره ی م لاک ها و معیارهای ازدواج* . طرح پژوهشی چاپ نشده، صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.
- رهنما، اکبر. (۱۳۸۳). *آسیب شناسی روابط زناشویی و ارائه ی راهکارها (تحلیل موردی)* . نخستین

زمینه های اصلی بروز تعارض های زناشویی، پیشگیری خواهد شد. طبیعی است که این امر به نوبه ی خود عامل مهمی در جهت تأمین و توسعه ی گسترش بهداشت فردی و اجتماعی محسوب می گردد.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که علیرغم مؤثر بودن برنامه ی آموزشی ارائه شده در تغییر باورهای ارتباطی، این برنامه ی آموزشی نتوانسته است باورهای مربوط به کمال گرایی جنسیتی و تفاوت های جنسی را تغییر دهد. در رابطه با این نتایج می توان توضیحات زیر را ارائه نمود:

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که علیرغم مؤثر بودن برنامه ی آموزشی ارائه شده در تغییر باورهای ارتباطی، این برنامه ی آموزشی نتوانسته است باورهای مربوط به کمال گرایی جنسیتی را تغییر دهد به دلیل ویژگی های مذهبی و فرهنگی جامعه از یک طرف و ترکیب کلاس های آموزش آمادگی ازدواج که متشکل از مردان و زنان مزدوج بودند از طرف دیگر، امکان طرح آموزش های مستقیم در ارتباط با مسائل جنسی کمتر مهیا بود.

از آن جا که باورهای مربوط به تفاوت های جنسی و نقش های مختلف جنسی، ریشه های عمیقی در باورهای فرهنگی دارد، به نظر می رسد تغییر در این نوع باورها نمی تواند با این گونه کلاس ها میسر گردد. بنابراین این امر لزوم برگزاری بلندمدت تر این نوع کلاس های آموزشی را نشان می دهد.

در یک جمع بندی می توان گفت که ازدواج بر پایه ی شکل گیری و توسعه رابطه ی بین دو فرد (زوجین) استوار است و این روابط به شدت تحت تأثیر تفکرات و باورهای ارتباطی هر یک از زوجین قرار دارد . پژوهش حاضر تأثیر برگزاری کلاس های آمادگی ازدواج در تصحیح و تعدیل باورهای ارتباطی زوج های جوان را نشان می دهد. بدین ترتیب می توان ادعا کرد که یکی از

- Berger, R. & Hannah, M. T. (1999). *Preventive approaches in couple's therapy*. Philadelphia: Brunner/Mazel.
- Carroll, J. S. & Doherty, W. J. (2003). *Evaluating the effectiveness of premarital prevention programs: A Meta-analytic review of out come research*. Family Relations, 52, 105-118.
- Duncan, S. F., Silliman, & Box, G. (1996). *Racial and gender effects on perceptions of marriage preparation programs among college-educated young adults*. Family Relations, 45, 80-90.
- Eldelson, R. J. & Epstein, N. (1982). *Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs*. Journal of Consulting and clinical psychology, 50, 715-720.
- Jacobson, N. S., Waldron, H. & Moore, D. (1980). *Toward a behavioral profile of mental distress*. Journal of counseling and clinical psychology, 49, 269-277.
- Kromker, S. (1994). *Preparation for Marriage: The Evaluation of a premarital Programme for Trinity Baptist Church*. Unpublished MA (social work) Thesis, University of Port Elizabeth.
- Markman, H. M.; Floyd, F. & Stanley, S. (1986). *Clinical handbook of marital therapy*. New York: Guilford.
- Markman, H. J.; Floyd, F. J.; Stanley, S. M. & Storaasli, R. D. (1988). *Prevention of marital distress: A longitudinal investigation*. Journal of consulting and clinical Psychology, 56, 210-217.
- کنگره‌ی سراسری آسیب‌شناسی خانواده در ایران، اردیبهشت ۸۳، دانشگاه شهید بهشتی.
- سلیمانان، علی اکبر. (۱۳۷۳). *بررسی تأثیر تفکرات غیرمنطقی (براساس رویکرد شناختی) بر نارضایتی زناشویی*. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- شفیع‌نیا، اعظم. حسینیان، سیمین. (۱۳۸۴). *بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های حل تعارض بر کاهش تعارض‌های زناشویی زنان*. فصلنامه‌ی اندیشه‌های نوین تربیتی، سال اول، شماره‌ی ۴.
- فرهنگی، علی اکبر. (۱۳۷۹). *ارتباطات انسانی*. مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، تهران.
- میرخشتی، فرشته. (۱۳۷۵). *بررسی رابطه‌ی میان رضایت از زندگی زناشویی و سلامت روان*. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- مهدویان، فاطمه. (۱۳۷۶). *بررسی تأثیر آموزش ارتباط بر رضایت مندی زناشویی و سلامت روان*. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی روان‌شناسی بالینی. انیستیتو روان‌پزشکی ایران.
- مؤمن‌زاده، فرید. (۱۳۸۱). *ارتباط تفکرات غیرمنطقی و الگوهای دل‌بستگی با سازگاری زناشویی*. پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- نیکخواه، زهرا. (۱۳۸۳). *بررسی میزان اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی با رویکرد شناختی - رفتاری در رضامندی زناشویی*. نخستین کنگره‌ی آسیب‌شناسی خانواده در ایران. دانشگاه شهید بهشتی.

- Notarius, C. & Markman, H. (1993). *We can work it out: Making sense of marital conflict*. New York: Putnam.
- O'leary, K.Daniel (1987). *Assessment of marital discord*. USA: Lawrence Erlbaum Associates Inc.

Influence of marriage preparation programme instruction on couples communication beliefs

Khalatbari. Javad^{*1}, Ghorbanshiroudi. Shohreh², Madiuon. Zahra³

1, 2) Assistant professor. Islamic Azad University. Tonekabon Branch

3) M.A Degree Psychology Field. IAU Tonekabon Branch.

* Corresponding author: sabajavad.psy2@yahoo.com

Abstract

The present research designed and implemented with the goal of study of marriage preparation programme instruction influence on the couples communication beliefs of 300 couples that had referred to Kermanshah's health center for pre-marriage consultation, 40 persons (20 males and 20 females) who had got the highest score in the communication beliefs (the accepted score should be mentioned) in comparison to other group members were selected and in the next steps, this 40-member group was divided randomly into two groups of control (comparison group is a more appropriate word) and experiment. That constituted 20 persons of experimental group and 20 persons of control group and the experimental group has been participated instruction classes of marriage preparation programme. After finishing of instruction classes of the marriage preparation programme, again inventory of the communication beliefs performed as a post-test. Collected data has been used by covariance analysis test to examine variation in unreasonable beliefs. Obtained result of first hypothesis showed that instruction of the marriage preparation programme is effective in changing couples communication beliefs, and generally unreasonable communication beliefs have been decreased meaningfully. According to the second hypothesis, instruction of the marriage preparation programme has been effective in variation of married male's communication beliefs. In the third hypothesis also this point was confirmed that instruction of the marriage preparation programme has been effective in variation of the couple's communication beliefs, in belief component to ruin disagreement. Also the fifth hypothesis confirm that instruction of the marriage preparation programme is effective in changing of the couples communication beliefs, in the belief component to exchangeability of a spouse. And the sixth hypothesis results suggested that instruction of the marriage preparation programme is effective in changing couples communication beliefs in the component of reading mind expectation. And eighth hypothesis is based on the effect that instruction of the marriage preparation programme is effective in changing of the couples communication beliefs about generic differences, no meaningful changes have be seen in the post-test, so these two hypotheses were not confirmed.

Keywords: Instruction of marriage Preparation programme, Communication beliefs, Generic perfectionism, Gender differences.